

sicer zato, ker prezirajo druge „neučene“ in ker jih jezi, da niso več kot bi bili lahko.

Resnica teh besed je znana menda marsikateremu, čeprav ne iz lastne izkušnje, pa vendar iz tega, kar je slišal.

Ako tedaj hočeš, da bomo delali vsi in širili stanovsko zavednost, moraš najprej odpraviti te pege in madeže, ozdraviti posamezne ude stanovskega telesa, da ne bomo sanjali in pre-mišljali o krivičnosti in neusmiljenosti svojih — tovarišev.

Pravtako pa, kakor nam ne prija pedanterija, pravtako ni ljubo tudi nadučitelju, če mu nalašč nagajajo. Tak se tudi ne bo silil med družbo delujočih, ker bo mislil otožen le nase — in na neslogo pod domačo šolsko streho.

Tovariši in tovarišice, bodimo strpljivi ljubeznivi med seboj, bodimo si naklonjeni in ljubimo se, potem bo delo igrača in do smotrov ne bo daleč!

Peklo me je že dolgo; dolgo sem že nameraval sesti in pisati, pa vsekdar sem bil preveč razburjen in pustil sem rajši, samo da ni padla trpka beseda ali mi celo ušlo kako ime. Danes pa, ko sem prečital tvoje vrstice, neznani sotrpin, danes me je pa s silo potegnilo, in mirno je teklo pero. Dovolj sem prebil, dovolj in lahko bi pisal, pa odpustil sem, ker se mora samo maščevati. — Čez sedem let pride vse prav.

Vedi torej, dragi neznanec, da želim tudi jaz več ponosa, samozavesti in stanovske zavednosti, a najbolj si pa želim kolegijalnosti — ker ta je mati vsemu drugemu. Želim zdravnika, ki bi spretno lečil te rane posameznim udom stanovskega telesa; želim vsega, česar si želiš ti!

Strmil.

Narodna stranka na Štajerskem in šolstvo.

Iz poročila tovariša Vekoslava Strmška na ustanovnem shodu „Narodne stranke“.

(Konec.)

V tesni zvezi s šolstvom je učiteljstvo. Učitelj je duša šole. „Narodna stranka“ bo torej tudi delovala na to, da dobe naše šoli dovolj dobrih učiteljev. Sedaj se pripeti večkrat, da ostavijo ravno nadarjeni učitelji svoj stan in se posvetijo drugemu poklicu, a splošno se tudi opaža, da starši ne dajo radi svojih dečkov v učiteljska, in tako pomanjkuje učiteljev vedno bolj. Naši nadzorniki si pomagajo na ta način, da nastavljajo takozvane pomožne učitelje. Pri nas uporabljajo za to le razne dijake, ki iz kateregakoli vzroka niso mogli nadaljevati svojih študij, in pri tem gg. nadzorniki ne zahtevajo ravno preveč. Poznam n. pr. pomožnega učitelja, ki deluje že tretje leto kot učitelj, a je dovršil samo peti razred gimnazije. So pa menda tudi taki, ki niso dospeli niti tako daleč. Manjka jim torej še mnogo splošne naobrazbe in vse strokovne usposobljenosti, in da taki učitelji ne morejo biti najboljši, je očevidno.

Vzrok pomanjkanja učiteljstva pa tiči v slabih plačah. Ni ga stanu, kjer bi tako naporno delo in pri toliki naobrazbi, kakor se zahteva od učiteljstva, plačevali tako slabo. Zaradi teh neprimernih plač živi mnogo učiteljev, posebno onih, ki morajo skrbeti za otroke, v velikem uboštvu, drugod se pehajo učitelji za postranskim zaslužkom in nekateri prejemajo celo Judeževe groše od zloglasnega Schulvereina.

Uboštvo pa zatira navdušenje, ono podkapa značaje in mori veselje do dela. Taki učitelji ne poučujejo z vnetostjo, oni ne morejo vzgajati značajne mladine in je navduševati za vse dobro, plemenito in lepo, ker, česar človek sam nima, tega tudi drugim

ne more dati. „Narodna stranka“ se bo torej potegovala z vso vnetostjo tudi za izboljšanje gmotnega stanja učiteljstva.

S tem bi bila moja naloga pravzaprav končana, a zdi se mi potrebno, da omenim še nekaj. Rekel sem sicer poprej, da se „Narodna stranka“ ne bo vtikala v notranje šolske zadeve, vendar sta dve točki, ki jih ne moremo prezreti, namreč v e-ro u k i n n e m š č i n a.

Od gotove strani se trdi, da so svobodomiselnih stranke brezverske, ki hočejo iztrgati posebno otrokom vero iz srca, ki gonijo verouk iz šole, se bojijo križa itd. Prepričan sem, da bo zadelo tudi nas isto prokletstvo, a gotovo po krivici. Uverjen sem namreč, da lahko izjavim v imenu nas vseh in sploh naše stranke: „Narodna stranka“ ne bo nikdar gonila verouka in molitve iz šole. Mi želimo temveč, da se verouk prav pridno in temeljito poučuje, da se goji prava pobožnost in blažijo značaji. In če se bodo naši otroci naučili in navadili izvrševati največjo krščansko zapoved: „Ljubi Boga čez vse, svojega bližnjega pa kakor samega sebe“, bomo starši dotičnim gospodom katehetom prav od srca hvaležni.

V zadnjem času zahtevajo tuintam starši in drugi več nemškega pouka v ljudski šoli. Če pa natančneje pregledamo provzročitelje takih klicev, vidimo, da tega ne store nikdar dobri narodnjaki. Največkrat so pravi provzročitelji različni agenti, mašetarji in drugi nemaniči, ki se po krémah in drugod šopirijo s svojo nemščino ter grajajo učitelje, da oni nočejo učiti nemščine, ker hočejo gospodje pridržati ta blaženi jezik zase. Takim ljudem verjamejo nerazsodni starši, ki mislijo, da bi se otroci res lahko takoj naučili nemščine, in taki, ki bi radi z gospodo kramljali po tuje ter tako pokazali, da so imenitnejši od drugih, potem pridejo še tisti, ki so služili cesarja, in še taki, ki imajo mnogo pri sodnji opraviti, in prošnja se skuje in podpiše.

A pogledimo si stvar iz narodnega in šolskega stališča! Star in resničen je pregovor: Kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš. A to ne velja samo za nas, ampak tudi za druge narode, in vendar ne vidimo pri nobenem drugem narodu, da bi se v ljudski šoli učil še tuj jezik. — Naši ljudje večkrat pravijo: Slovenski že otrok tako zna, naj se v šoli uči nemški. Da, kaj nemški otrok ne zna nemški in vendar se uči v šoli samo nemški, italijanski samo italijanski, madjarski samo madjarski itd. Bi li ne bilo dobro tudi za te, da bi se učili še enega jezika? A tega ne storijo, ker vedo, da se ne da služiti dvema gospodarjema.

Oni vedo, da ni tisti najboljši gospodar, oziroma delavec, ki zna govoriti nekaj tujih besed, ampak tisti, ki zna dobro in pravilno misliti in računati, ki zna svoj čas in svoje blago prav obrniti. Oni pa hočejo, da se njihovim otrokom bistri v prvi vrsti um in se jim blaži srce, kar se pa more zgoditi le v maternem jeziku, zato pa nočejo drugega jezika v ljudsko šolo. Če vidimo, da se pri nas nekaterim Nemcem bolje godi kakor Slovencem, ne smemo tega pripisovati nemščini, temveč njihovi boljši naobrazbi. Oni so pač obiskovali boljše šole. Veliko jim pa pomaga tudi naša stara bolezen, da rajši podpiramo tujca kot domačina. Med domačini pa lahko pogosto vidimo, da pride navadno hitreje na boben domačija onega kmeta, ki se zna dobro nemško odrezati, kakor onega ki tega ne ume.

Vsak dan slišimo tožbe, da so sedaj hudi časi, da se ne dá več živeti in gospodariti po stari navadi, vse se izpreminja. Živimo pač naglo, in vsak dan nam priuene kaj novega. Nove iznajdbe vplivajo odločujoče na naše življenje in le, kdor se bo znal pravočasno okoristiti s temi iznajdbami, ostane na površini. Prišel je čas, ko bo moral vsakdo, kmet kakor gospod, pazljivo

brati časopise in knjige, če bo hotel svoje delovanje urediti času primerno. Naše šole morajo torej sedaj v prvi vrsti gledati na to, da privedo učence tako daleč, da se bodo mogli potem sami izobraževati, t. j. da bodo mogli knjige in časopise s pridom čitati. To je pa velika in težavna naloga, ki jo doženemo le tam, kjer je šola v ugodnih odnošajih in kjer ne tratimo časa z manj potrebnimi rečmi.

Smelo in odločno trdim, da ne more tega smotra doseči nobena ljudska šola, kjer poučujejo v tujem jeziku. To moje trditev jasno potrjujejo naše Schulvereinske šole. Slovenski otroci, ki so jih obiskovali, ne znajo potem ni v slovenskem, ni v nemškem jeziku svojih misli prav izražati in ravnotako ne razumejo misli drugih; njim je torej pot do lastne nadaljne naobrazbe zaprta.

Ravnotako se godi in se bo godilo otrokom na slovenskih šolah, kjer je v najvišjem razredu nemški učni jezik. Oni se bodo pač naučili malo nemški brbrati, a prav ne bodo razumeli nobenega jezika, ker pač tudi mi slovenski učitelji ne znamo delati čudežev.

Bodo pa tem našim otrokom tiste nemške besede res toliko koristile? Sedaj nismo več pod oblastjo nemških graščinskih valpetov. Oblastnije morajo z nami uradovati v našem jeziku, kupci in prodajalci pa znajo tudi prav dobro po naše govoriti, če imajo le kaj prida od nas kupiti ali če vidijo naš denar. — Kolikokrat pa so te priučene besede ljudem v kvar! Kolikokrat se posamezniki zaradi njih napihujejo in se celo od-tujijo svojemu narodu? Kolikokrat se z njimi tudi korenito osmešijo!

Ne glejmo torej v prvi vrsti na to, da bi se naši otroci naučili v ljudski šoli bogve koliko nemščine, temveč zahtevajmo, da si pridobe tam kolikormogoče temeljito splošno naobrazbo, ki jih usposobi, da bodo kdaj značajni, samostojno misleči, delavni ljudje in trdni gospodarji. To pa doženemo le s poukom v maternem jeziku!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Šentviški učiteljski krožek je imel svoj shod 24. januarja t. l. na Goričanah, kjer smo si ogledali ondotno papirnico, ki je res zanimiva za vsakega. Po ogledovanju se nam je pridružil nje gosp. ravnatelj, nam prav prijazno razkazal ondotno privatno šolo in nekaj časa z nami posedel pri južini v restavraciji. Hvala mu za vso prijaznost. Udeležba pa zaradi občutnega mraza ni bila tolika, kakor pri prvem sestanku. Ž—k.

Jubilejska samopomoč. Na novo so se vpisali trije člani in plačali vso pristopnino; zdaj znaša število članov 216. Prosim, da člani ne pozabijo 1. februarja t. l. plačati za zadnji slučaj smrti in za rezervni zaklad; še 61 članov je, ki se niso odzvali, upam, da to zdaj store. Mučno je opominjati, a rad bi imel vse v najlepšem redu, torej še enkrat prosim!

I g, 28. januarja 1907. Franc Ks. Trošt,
t. č. predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj ima svoj redni občni zbor v četrtek, dne 7. februarja 1907, ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli, po vzporedu, ki je bil določen za dan 3. januarja t. l., ko se občni zbor ni mogel vršiti zaradi prepričle udeležbe, ki pa je imela svoj upravičen vzrok v skrajno neugodnem vremenu.

Na polnoštevilno udeležbo vljudno vabi

Fr. Šorn, t. č. podpredsednik.

Šaleško učiteljsko društvo je imelo svoje zadnje zborovanje — zadnje namreč v preteklem letu in ne povsem, gospodje neudje! — v Velenju, dne 9. decembra l. l., in sicer je

bilo to zborovanje takorekoč občni zbor. Čeprav so bila pota skrajno slaba, vendar se nas je zbralo primeroma precejšnje število in so se vabilu odzvali celo najbolj oddaljeni tovariši in tovarišice. Nekaterniki — skromno malo jih je — bi pa itak ne prišli, in naj bi poslal sam sijamski cesar s svojo dvorno kočijo ponje. Po otvoritvi zborovanja pozdravi predsednik gosp. Koropec zborovalce in jim „položi“ nekaj primernih besed na srce. Saj so pa tudi bile primerne. Pri nas učiteljih je postala beseda „kolegijačnost“ ne le po izviru, ampak tudi po pomenu tujka. Mesto „drug za drugega“ velja prepogosto „drug čez drugega“, in žalosten pojav v učiteljskem življenju je, da si — poleg ljudi iz drugih stanov — pomagamo tudi učitelji med seboj, prilično rečeno, „hlačice trgati“. Če smo si tovariši, izpovedujmo si svoje težnje sami med seboj in ne razpravljajmo jih po krémah, kjer sede z vedno praznimi ušesi ljudje, ki so tega zavrtanega mnenja, da se časniške „novine“ ne dajo tiskati samo v Celju ali Ljubljani, ampak pod vsakim jezikom. — Po predsednikovem govoru prečita g. Armíč kot doseđanji zapisnikar zapisnik prejšnje seje. Ker je bilo na dnevnem redu predavanje gosp. šol. nadzornika o novouvedenih tiskovinah, a so se te zakasnile, je to predavanje izostalo in je zevajočo rano dnevnega reda izpolnil tov. Košutník s predavanjem „o sirovosti v čuvstvanju in njenih vzrokih in pojavih v vsakdanjem življenju“. Da ni s svojo skoraj nekoliko obširno razpravo preveč gojil bacilov za zevanje, je izkušal to nalezljivo bolezen vračiti z zdravili humorja in satire — Nadalje se sklene, da se imajo zopet gojiti pevske vaje, in sicer se naj te po okolnostih vrše redno, da smo za slučajnosti vajeni in pripravljeni. Pesmi se bodo vedno naprej določevale, da se bodo na ta način z domačimi vajami lahko okrajšale skupne vaje. Gospod predsednik predlaga na to, naj se naš politiški stanovski list „Učiteljski Tovariš“ bolje podpira in se zaradi prenehanja lista „Steier. Schul- und Lehrerzeitung“ sprejme kot društveno glasilo; tudi se naj v njem razpisujejo učiteljske službe. Tovariš Armíč je mnenja, naj bi list imeli na vsaki šoli in naj bi se izvolil tozadevno poseben blagajnik, ki bi naj pobiral pri vsaki seji naročnino v manjših zneskih in jo potem v večjih rokih pošiljal upravništvu. Neka prebrisana glavica jo pogodi, da bi bil tovariš Košutník sposoben za tako „dreganje“, ker — ima najboljši jezik. Hvala za priznanje! Torej — pri prihodnji seji, dragi tovariši in drage tovarišice, pripravite si mošnjičke! Sredi debate o „Učit. Tovarišu“ prečita gosp. blagajnik Skaza blagajniško letno poročilo, iz katerega se razvidi, da so bili dohodki 89 K 21 h, stroški 73 K 65 h in je torej ostanka 16 K 56 h. Da se je med debato vrinilo blagajnikovo poročilo, je bil kóiv poklic blagajnika k seji občinskega odbora. Tudi predsednik poda svoje letno poročilo in opomni, da smo v tem letu lahko zadovoljni sosebno v dveh zadevah, ker smo namreč imeli čast pozdraviti „Zavezo“, ki je zborovala v Šoštanju, in ker smo dosegli končno rešitev dijete za letne okrajne učiteljske skupščine. Da si je hotel tudi svojo „suknjico oprati“, omenim samo mimogrede, zakaj navzoči nismo vzeli za resno razna očitjanja, ki so prišla predsedniku kot takemu direktno ali indirektno na uho. — Naposled poda še tajnik g. Armíč svoje poročilo in se tudi račun odobri, ker se najde popolnoma v redu.

Volitve novega odbora so imele sledeči izid: predsednik: Koropec; blagajnik: Skaza; tajnik: Ledeník; pevodja: Nerat; odbornik: gđč. Pfeifer.

Prihodnje zborovanje se določi na 10. februarja 1907. v Šoštanju takoj po prihodu popoldanskih prvih vlakov. Silv.

Konjiško učiteljsko društvo je pri zborovanju dne 3. t. m. sklenilo, postaviti nekdanjemu zasluženemu nadučitelju čadramskemu, Bogomiru Malenšek, in učitelju Ferdinandu Velkem, ugrobní spomenik. Prvi, ki je služboval dolgih 36 let v Čadramu in odgojil vso sedanjó odraslo generacijo čadramskega šolskega okoliša, nima obče nobenega spomenika gomilo učitelja Velkega pa zaznamuje napol strohnel lesen križ z zarjavelim pločnatim listom, ki nosi ime pokojnikovo.

Kako odličén šolnik je bil pokojni Malenšek, spričujejo sledeče vrstice iz glavnega poročila o delovanju „konjiškega učiteljskega društva“ za leto 1898/99, ki slovejo:

„Dne 5. marca (leta 1899. namreč) je preminul dragi nam tovariš Bogomir Malenšek, nadučitelj čadramski. Bil je učitelj